

Fondurile europene 2014-2020. Cât ne-a mai rămas?

Raluca Pop

De când am intrat în 2014, agitația celor interesați de fondurile structurale a început să crească. Asta e bine, pentru că, dacă până pe la mijlocul lui 2013 eram interesați de cadrul financiar 2014-2020 doar o mână de oameni, care o țineam langa cu planificarea, de la mijlocul lui 2013 am început să observăm o frământare și a oamenilor de acțiune, cei interesați efectiv de accesul la aceste fonduri. Probabil interesul acestora din urmă a dus discuția departe de zona complet plicticoasă a importanței realizării temeinice a analizelor socio-economice și dezvoltării serioase a principiului parteneriatului prin corelarea dintre ceea ce se lucra în grupurile de lucru și comitetele consultative și ceea ce ajungea în documentele oficiale trimise la Comisia Europeană. Prin urmare, discuția a ajuns pentru mulți în domeniul pragmaticului: când încep să vină banii și pentru ce vor fi banii de data aceasta, fiind întrebările întreprinzătorilor. Deși în acest moment nu avem decât un draft de Acord de Parteneriat și variante ale Programelor Operaționale promise pentru sfârșitul lunii februarie, există răspunsuri generale la întrebarea despre proiectele și investițiile care vor face obiectul fondurilor europene în România. Problema rămâne, deci, când vor putea fi acestea accesate.

Precipitarea este mare și a mai putut fi domolită doar de anunțul că fondurile alocate pentru 2011 și 2012 vor putea fi cheltuite până la finalul anului 2014 (cele din 2011) și 2015 (cele din 2012), evitându-se astfel dezangajarea acestora. Există însă încă impresia că noi suntem mult în spate în ceea ce privește obligații formale de trimiterea a documentelor programatie, în special a Acordului de Parteneriat. Această impresie a fost alimentată și de calitatea slabă a variantelor în lucru trimise anul trecut, în iunie respectiv octombrie, și a documentului de identificare a nevoilor de investiții, care a circulat cu titlu aproape anecdotic chiar mai devreme în presă, subminând încrederea în capacitatea Ministerului Fondurilor Europene de a pregăti un document profesionist.

Cu toate acestea, trebuie să dau o veste proastă tuturor celor care acuză întârzierea ca fiind o problemă importantă. Nu stăm nici pe departe atât de prost din punct de vedere al calendarului precum am putea crede. Și nu zic asta pentru că l-aș fi crezut pe cuvânt pe ministrul Teodorovici când a afirmat acest lucru, ci pentru că am obținut această informație direct de la Comisia Europeană (solicitare trimisă domnului Benoit Nadler, responsabil pentru România în cadrul DG Regional and Urban Policy, pe 27 ianuarie 2014, răspunsul primit în aceeași zi). Mai exact, am aflat că până la mijlocul lunii ianuarie doar trei țări trimiseseră formal Acordul de Parteneriat: Franța, Polonia și Letonia - și acestea au trimis în perioada 10-

15 ianuarie, deci foarte de curând. Majoritatea țărilor, printre care și România, sunt în faza de incorporare a observațiilor primite de la Comisia Europeană pe drafturi trimise anul trecut și de pregătire a versiunii finale iar Ungaria nu a trimis până acum nici măcar varianta pentru observații ale Comisiei și nu se așteaptă să se primească Acordul de Parteneriat înainte de aprilie, deci după termenul indicat! Noi suntem în pluton din punctul de vedere al calendarului, cu o estimare de trimitere luna februarie, chiar înainte de alte țări cu mai multă experiență cu fondurile, cum ar fi Belgia, Germania, Olanda, nemaivorbind despre Italia, Grecia sau Ungaria cu o estimare martie-aprilie. Dacă mai e nevoie, iată exact cum a formulat reprezentantul Comisiei Europene ideea: “Comisia acordă mai multă atenție conținutului și calității Acordului de Parteneriat, reflectate în comentariile informale, decât datelor de trimitere a documentelor.”

Cu alte cuvinte, fiind în siguranță cu respectarea calendarului, ideea ar fi ca noi, cei interesați, să ne orientăm atenția și spiritul critic către ceea ce contează cu adevărat în acest moment: discuții de conținut și monitorizare pe ceea ce încă mai poate fi schimbat în Acordul de Parteneriat și ulterior poate fi conturat în Programele Operaționale. Cum poate fi făcut acest lucru? Păi, în primul rând, aș spune, printr-o preocupare pentru transparența în procesul decizional – să se publice nu doar drafturile în consultare, ci și feedback-ul primit și cum a fost încorporat, de pildă - și o atenție sporită acordată planificării prin consultarea cu stakeholderii în cadrul grupurilor de lucru și comitetelor consultative tematice, prin tragerea la răspundere și activarea responsabilității pentru documentele trimise și a justificării (ne)incorporării acestora în documentele trimise la Comisia Europeană.

A face recomandări în media despre destinația sau organizarea fondurilor europene este un act politic sau de promovare. Util în anumite situații, informând publicul general despre alternative, dar insuficient și greșit de fapt dacă mută locul deliberării în media. Un act onest de discuție pe o politică publică presupune să susții și să te implici într-o deliberare concretă acolo unde discuția trebuie de fapt să aibă loc – în cadrul consultărilor formal și sistematic organizate - și să responsabilizezi administrația publică să lucreze cât mai corect posibil în acest sens.

Nu ajută pe nimeni să urgentăm trimiterea documentației înainte de a ne asigura că pregătirea documentelor se face substanțial și respectând principiul parteneriatului. Politica publică se influențează, și din societatea civilă, în primul rând prin suflecarea mânelor și lucrul concret în structurile formale de influențare a deciziilor publice. Cei care fac asta sunt adevărații profesioniști ai bunei guvernări în ceea ce privește fondurile europene și tot de la ei ar trebui să cerem responsabilitate pentru rezultatele participării lor în aceste structuri.